PRÆCANTATIONES.

CAPVT XCII.

Ad luxatos cantio.

MVLTA sunt in reb. admiratione magis, & in iudicijs hominum, & maximè eorũ, quos uulgus habet, colitq; pro sapientib. Huiusmodi sit, quod Cato ad luxatos scripsit hismet uerbis: Luxũ si quod est, ut excantes, hac ratione sanũ fiet. Arundinem prende tibi uiridem pedes quatuor, aut quinq; longam, mediam diffinde, & duo homines teneant ad coxendices. Incipe cantare in alio. S.F. motas donata daries dardaries astaries: die unà pariter usq; dum coëant. Ferro insuper iactato, ubi coiërint, & alteram altera tetigerit, id manu prende dextra, sinistra præcide. Ad luxum, aut fracturam alliga: & sanum fiet: & tamen quotidie cantato, in alio. S.F. uel luxato. Vel hoc modo, Haut haut haut ista pista sista, damiabo, damaustra, & luxato. Vel hoc modo, Haut haut haut istagis turgis ardannabon damaustra. Hæc senator inter primos, & censorius uir, quiq; maximas causas ageret, qui Rhodios in senatu defendit. Hic protinus ambitiosus Peritateticus statim insurget, audaćter negabit, ridebitq; Et hæc summa sapientia nostrorum temporum: facilè est negare quiduis, ut sapiens habearis. Non est hoc dignum laude, sed maxima uituperatione. Laude dignum est Catonis sententiam, quam nisi expertus esset, scripsisse non putarim: diligẽter expendere. Primumq; notas illas bis scriptas. S.F. explicare. Significant ergo, Scilicet fracto, ut sit sensus, In nomine patientis hæc dicito. Arundmẽ prende tibi uiridem pedes quatuor aut quinq; longam, mediam diffinde, coire certum est, nec solũm arundinis frusta, sed & arboris nucis

auellanæ. Vtrũ uerò sine his uerbis non satis constat. Quidam affirmant. Ego reor esse haud absimilem rem annuli motui. Propensa enim uoluntas ea frusta in unũ cogit. Res hæc breui absoluitur: unde subiecit: Dic unà pariter usque dum coëant. Qui absq; cantione coire affirmant, non in uoluntate tenentium, sed in proprietate arundinis uim hanc esse putant. Viuit enim, quapropter uiridis eligitur, non solùm ut inflecti possit, sed quia nihil quod uita careat, uim aliquam habet, nisi ad corpora uiuentia relatum. Quòd si ita est, oportet & alligatam duobus stipitibus idem præstare. Ego cùm expertus essem non inueni, temporis forsitan angustia. Cæterùm frusta ipsa seorsum reponens, uidi incuruata esse altrinsecùs. Viridia enim pleraq; si longa sint, incuruantur dum siccescunt. Siccescit autem arundo celeriter, ob inanitatem maximam, quam habet, & humidi proprij tenuitatem. Scripsimus autem de præcantationibus in medicis tractationibus, ut hîc breuior futurus sim. Simile forsan erit, quod in pullo expertum uidi in domo mea: scribunt hæc uerba, Gibel got gabel, imponunt q; rostro auis, inde stylo præacuto perforant illi caput recta in medio, exilit q; pullus, & uiuit, maximè in æstate. Causa huius est, quòd pulli caput, cerebrum q; bifariam est osse diuisum, os uerò ipsum in medio duplicatum, stylus penetrat, qua facilè potest, & ob id illæso cerebro uiuit. Existimat autem uulgus harum rerum imperitus, uim eam uerbis inesse. Sed si uis est in uerbis, cur non perforato capite hœdi, aut hominis, aut canis idem non contingit? uel si transuersim perforetur pulli caput? Ratio omnium est magistra. Nuper cùm hæc scriberem, scilicet pridie nonas Decembris, in domo Hieronymi Litæ ciuis nostri, ferebatur esse dæmon, qui tegulas lanam, taliaq; publicè in uiam proiciebat.

Pulli caput stylo terebrari nõ moriente pullo.

bat. Accessi ego ad uicinum: & sciens, quòd spiritus carnem, & ossa non habet, dixi, hunc non esse dæmonem, sed hommem: cùm non persuaderentur, quia imperita plebs omnis boni ignara (mirum est) decipit, & decipitur. Dixi, si dæmon est, & inuisibilis, cur hoc idem non facit in uia? an potest eleuare & iacere tegulas, lapides autem non potest illis leuiores? Cur solùm certis horis, sub uesperam scilicet, emittit? an alio tempore dormit? Cur cùm hommes accedunt, non iacit: cùm recedunt, iacit? Non obscuræ sunt rationes sycophantiarum, si quis animaduertat. Quidam superstitiosi monachi collo appendebant chirographum ad febres, iubebant singulis accessionibus quasdam preces effundere, post tertiam accessionem iubebant benè sperare. Quis non uidet ludum? fides primùm plurimùm potest: deinde in acutis iam morbo adulto, uix potest fieri, quin morbus mutetur. Si Deus est aut dæmon, cur statim non facit. Et tamen facit (ut aliàs diximus) sed non ô improbe ex scripto, sed mente ac corde, & in his casibus, in quibus humana solertia uiam non inuenit.

Quartanæ cura superstitiosa.

Referebat quidam, se expertum curam quartanæ febris mirum in modum superstitiosam: nam totam urinam, quã in una uice hora accessionis minxisset, cùm farina pinsebat, edendamq; cani famelico totam porrigebat: ubi iter repetijsset, sanari hominem, canem quartana corripi affirmabat. Lædi canem, siccum alio quin animal, & simile à simili produci ob immixtam urinam, non negauerim. Quòd uerò sanatus fuerit æger, aliquis quidem fortuitò, aliquis ex fide, quam ex auxilio conceperat, aut dæmonis tacita pactione, aut ob sympathiam quandam.

Triticũ an uilescet.

Illud quoq; uulgatum apud Alexandrinos (Italiæ populum intelligo, non Aegypti) quo tritici precium explorant,

rant, uidetur'q; succedere. Calendis Ianuarij duodecim gra na seligunt tritici sorte, uerrunt focum diligenter, ita tamen ut iuxta murum ignis ardeat: puellam quàm paruam è familiaribus, aut alienam accipiunt: iubent ut granum pro mense Ianuarij super solum, quod iam mundarunt, imponat: obseruant'q; si maneat, & absumitur: calet enim focus adhuc: tunc prædicunt precium mansurum: si parùm resilit ab igne, parùm uilescet: si multũ, multum: si uersus ignem feratur, carius erit eo mense: si parùm, paulò: si multùm, ita ut usq; in ignem feratur, multo. Inde in tabella, precij euentum notant, è directo mensis Ianuarij. Deinde iubent puellam secundum granum accipere pro mense Februario, atq; eodem modo obseruant euentum, donec expletus sit mensium simul atq; granorum numerus. Hîc igitur obseruandum, quòd fractum est, aut planè siccum, torreri in foco, nec resilire: quòd uerò integrum, & humidum est, resilit castanearum more, sed minùs quò exilius est frumentum, & tenerior cortex, ergo hoc totum naturale est, quod existimant superstitiosum. Vt uerò feratur huc uel illuc, causa est unde motus: resilit enim granum ad partem aduersam parti, in qua spiritus concipitur. Vt uerò succedat euentus, causa est in anima puellæ ex genitura, astris'q;, tum recursu temporum, ut singulare uniuersali fuerit conforme: unde hæc, & non illa, & hoc anno, non alio: atq; ita hæc fortuita sunt: nec uidentur iuuare, nisi ut referuntur ad illum, qui in diuitijs parandis fœlix est: aut ut excitant coniecturam temporum, quæ iacebat: unde postmodum ex naturali ratione certa præuisio, atq; prudentia oritur.

Cura prodigiosa Fernandi Corneciæ.

Aliud quippiam scribit Lopez Gomara Hispanus, de Fernando Cortecia, qui ad Indiæ Occidentalis inuentionem multùm contulit. Cùm enim is morbo quasi desperato

puer laborabat, parentes eum uouerunt duodecim Apostolis, ductaq; sorte exijt beatus Petrus, cui solennes quasdas oblationes obtulerunt, missas uocant, aliaq; sacrificia: atq; ita puer hic seruatus, qui diuum hunc coluit, & maximis negocijs inde clarus euasit. Itaq; constat cum religione mixtam fuisse superstitionem, piam tamen, & quæ Deo propitia inde sit, nõ solùm euentu ipso, sed ratione illa, qua Deus singula opera nostra, non ex ipsorum natura, sed pietate operantium metitur.

Verùm his, quæ ad Deum ex fide pertinent relictis, præcantationis uires alibi præcipuè in tria retulimus: dolum cum causa naturali, sympathiam, uel antipathiam, & affectus animæ. Porrò naturalium causarũ duo manifesta prodam exempla in equis, quæ constat naturalis curæ partes esse, & tamen haud dubiè pro præcantatione, ab omnibus haberi. Distorto equi crure, sed non luxato, aqua frigida affatim aspergitur membrum dolens, obmurmuratis quibusdam uerbis, repeturq; tribus diebus: sicq; tum mora, tum aqua obtundente sensum, & naturalem calorem intus reuocante, curatur plerunque: id euenturum sanè etiam citra uerba. Similiter cũm equus morbo, quem uermem uocant, detinetur (qui nam autem sit suprà explicatum est) misso sanguine è collo, tum utroque illo, atque eo copioso, tribus diebus Veneris continuis, furfur hypericoni immixtum dant, sacrificium maximum nostræ religionis adijcientes: quasi si Deus est, qui ob sacrificium curat, hypericonis auxilio indigeat: aut sacrificium maximũ pro unius equi salute sit celebrandũ, uel Dei auxilium frustari possit: quod tamen in hac cura, ut in cæteris, nonnunquam contingit: cũm tamen constet hoc curationis genus iuxta medicorum præcepta optimum esse, sanguinem mittere copiosum,

ſum, & pluribus ex partibus, & medicamento exſiccante uti.

DAEMONES, ET MORTVI.

CAPVT XCIII.

NVLLA *tam difficilis, nulla tam nobilis tractatio eſt, quàm ea, quæ de dæmonibus habetur. Nam illis admiſsis, protinùs ſuperſtites animi declarantur: illis ſublatis: neceſſe eſt, & animos unà cum corpore interire. Sed cùm hæc ratio altior ſit, quàm ut ad libros de uarietate rerum pertineat, illa reiecta ad tractationem de Aeternitate, ſufficiat hîc titulum titulo coniunxiſſe. Scilicet ut de dæmonibus ſimul ac mortuis loquamur. Idq́ præſertim hac de cauſa, quòd unum ab altero ſeiungere in experimentis non liceat. Quæcunq; de dæmonibus dicuntur, ad mortuos transferri poſſunt: & rurſus quæ de mortuis, ad dæmonum illuſiones. Verùm difficultatis cauſa eſt, quòd eiuſdem poſſunt effectus aſsignari uaria principia: ſcilicet dæmones, ſeu mortui natura, cœli quædam propriâ uis, ac techna. Ecce auditur ſtrepitus in domo, poteſt eſſe mus, felis, ericius, aut quod tigna ſubſidant blatta: rurſus dæmon, aut umbra alicuius affinis. Poteſt & eſſe aliquis, qui confecta machina ſtrepitum illum efficiat. Poteſt & uis quædam cœli hoc efficere, aut cõmoto aére uiolentius aut ſenſibus, ut nihil extra teipſum exaudiatur. Similiter, & in luminibus, & ſpectris, ac ſacrificijs. In omnibus enim quatuor, imò quinq; hæ rationes militant, naturæ ordo, ut animalia, & graue aliquid: uis cœli peculiaris: perculſa mens ab imaginibus, uaporib. humorũ, & affectibus: techna humana, cũ imponere credulis ac timidis ſperãt: &*

Omnium q̃ ſentiuntur quinq; cauſæ poſſunt aſsignari.